

Голові спеціалізованої вченої
ради Д 26.891.02 в Інституті
підготовки кадрів державної
служби зайнятості України
д.н.держ.упр., професору
Р.В.Войтович

ВІДГУК

офіційного опонента доктора наук з державного управління, професора **Дмитренка Геннадія Васильовича** на дисертацію Лісничої Вікторії Миколаївни на тему: «Механізми реалізації державно-приватного партнерства в інноваційній сфері », подану до захисту у спеціалізовану вчену раду Д 26.891.02 Інституту підготовки кадрів державної служби зайнятості України на здобуття наукового ступеня кандидата наук з державного управління за спеціальністю 25.00.02 – механізми державного управління

Актуальність теми дисертації. Сучасна економічна ситуація потребує формування нових підходів до розвитку бізнесу та влади, реалізації соціальних проєктів, інтеграції зусиль між ними у формі налагодження взаємовигідних партнерських відносин. Однією із альтернативних форм налагодження такого партнерства і виступає державно-приватне партнерство, під яким у більшості дослідницьких підходів розуміється «найважливіший і універсальний механізм розвитку економіки», який забезпечує високий соціально-економічний ефект розвитку сучасної держави та функціонування її основних сфер суспільного життя.

Концептуалізація та запровадження теоретичних і практичних механізмів розвитку взаємодії держави та приватного сектору в інноваційній сфері передбачають розроблення новітніх форм участі бізнесу та артикуляції функціональної ролі науки в забезпеченні розвитку сучасної держави. Це

зумовлює доцільність розроблення нових гностичних і технологічних підходів до ідентифікації механізмів державно-приватного партнерства в інноваційній сфері сучасної держави.

Очевидним є те, що для ефективного реформування галузі необхідним є залучення додаткового інвестування, що приведе до створення конкурентного середовища на ринку інноваційних послуг. Під час загострення кризових явищ в Україні, яка відчуває брак державних ресурсів, державно-приватне партнерство – чи не єдиний спосіб збереження галузі в цілому.

Зв'язок дисертаційного дослідження з науковими програмами, планами, темами. Дане дисертаційне дослідження виконувалося згідно з комплексними науково-дослідними роботами Інституту підготовки кадрів державної служби зайнятості України («Модернізація та підвищення ефективності публічного управління у сфері зайнятості в контексті євроінтеграції» (державний реєстраційний номер ДС 0118V003561), «Управління інноваційно-інвестиційним розвитком регіону в умовах децентралізації та регіональної демократії» (державний реєстраційний номер 0113U005266)), де дисертант виявив окремі напрями розроблення вітчизняної моделі реалізації державно-приватного партнерства в інноваційній сфері України, серед яких особлива увага приділялась обґрунтуванню принципів, критеріїв, засобів запровадження інституційно-оптимізаційних механізмів розвитку державно-приватного партнерства в інноваційній сфері України.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації. Структура дисертаційної роботи характеризується логічністю та послідовністю, обумовлена завданнями та підпорядкована меті дослідження. Мета дослідження, яку окреслив здобувач, логічно відображає суть роботи та полягає в науково-теоретичному обґрунтуванні механізмів формування та реалізації державно-приватного партнерства в інноваційній сфері та розроблення практичних

рекомендацій щодо вдосконалення процедур і технологій його реалізації в сучасних умовах суспільного розвитку.

Після вступу, який оформлено у відповідності з вимогами МОН України, дисертант присвятив увагу вивченню теоретико-методологічних засад механізмів державно-приватного партнерства в інноваційній сфері. Для цього автором було з'ясовано сутність, цілі та зміст державно-приватного партнерства, а також суб'єкти, відносини та необхідність застосування ДПП у інноваційній сфері, досліджено генезу державно-приватного партнерства в Україні.

У другому розділі здійснено структурно-функціональний аналіз реалізації державно-приватного партнерства в інноваційній сфері України. Розглянуто державно-приватне партнерство по-перше як структурний засіб стимулювання інноваційної діяльності у державі, як інструмент формування інноваційної сфери держави, по-друге як інструмент формування інноваційної сфери держави і по-третє, як структурно-функціональна складова реалізації інвестиційного механізму в інноваційній сфері держави.

У третьому розділі наведено інтеграцію компетенцій держави та бізнесу як ефективний механізм розвитку інноваційної сфери України, формування стратегії державно-приватного партнерства в інноваційній сфері як оптимізаційний засіб її розвитку, досліджено державно-приватне партнерство як оптимізаційний інструмент розвитку національної інноваційної системи України, розроблено механізми реалізації моделей відкритих інновацій як оптимізаційно-перспективної форми розвитку державно-приватного партнерства в інноваційній сфері України.

Під час дослідження ідентифіковані проблеми організації державно-приватного партнерства в Україні, проведено аналіз інноваційної активності та механізмів фінансування інновацій в Україні, який довів актуальність розробки стратегії державно-приватного партнерства в інноваційній сфері; розроблено теоретико-методологічні основи державно-приватного партнерства в інноваційній сфері; обґрунтовано нацпрями формування

стратегії розвитку державно-приватного партнерства в Україні. Розроблені та подані механізми державно-приватного партнерства спрямовані на формування партнерських відносин на всіх стадіях інноваційного процесу. Факторами інноваційного розвитку економіки стають соціальний капітал і синергетичний ефект від співпраці бізнесу та влади. Запропоновані напрями формування стратегії державно-приватного партнерства в Україні та організаційно-економічний механізм її реалізації будуть цікаві і для країн пострадянського простору, що перебуває на шляху становлення відносин ДПП.

Запропоновано основні напрями стратегії державно-приватного партнерства в інноваційній сфері: вироблення і постійне корегування науково-інноваційної політики; об'єднання державної та приватної власності в межах значущих інноваційних проєктів на принципах прибутковості й повернення; сприяння, просування і поширення знань про ДПП; створення законодавчої бази науково-інноваційної діяльності з урахуванням стратегічних цілей, пріоритетів і політики в цій сфері; розробка програм розвитку ДПП в окремих секторах економіки; проведення заходів для підвищення довіри між партнерами й розвиток культури кооперування між державним та приватним партнерами; розробка форм і методів взаємодії органів державної влади, державних і приватних наукових та інноваційних інституційних одиниць; удосконалення податкової та митної політики, включаючи податкові й митні пільги; сприяння та партнерство у формуванні науково-інноваційної інфраструктури (технологічні центри, технопарки, центри колективного користування обладнанням, галузеві центри трансферу технологій, СЕЗ і т.д.); фінансування державою розвитку венчурних фондів, мережі бізнес-ангелів, стартап-шкіл; державна підтримка малого і середнього бізнесу в інноваційній сфері; формування в країні елементів інституційного середовища ДПП: фінансово-економічних інститутів, що забезпечують інвестування та гарантування приватних інвестицій, незалежних організацій, що здійснюють експертизу проєктів і консалтинг, керуючих компаній,

асоціацій, об'єднань, фондів і т. ін.; підготовка фахівців у галузі ДПП і кадрів інвестиційних менеджерів; визначення фінансових взаємовідносин органів державної влади, державних і приватних наукових та інноваційних організацій.

Доведено, що для забезпечення в Україні успішного розвитку інноваційного бізнесу принципово важливим стає підвищення ефективності процесів стратегічного управління інноваційною діяльністю підприємств за тісної взаємодії бізнесу і держави в реалізації цих процесів. Очевидно, що коли за розробку й реалізацію інноваційних стратегій на рівні підприємства несуть відповідальність компанії різних форм власності, то створення національної економіки, заснованої на знаннях, не можливе без політичної волі та державних інвестицій. Формування бази знань неминує зачіпач сфери, в яких розпоряджається держава: освіта, захист інтелектуальної власності, політика у сфері інновацій та ін. Принципово важливим є і те, що держава використовує широкий спектр заходів стимулювання інноваційної активності. Велике значення мають інноваційні проекти, що реалізуються у сфері приватно-державного партнерства.

Обґрунтовано застосування кластерного підходу до реалізації інноваційних проектів ДПП, що дасть можливість об'єднати інтереси держави, бізнесу, наукових установ та громадськості для запровадження продуктових та процесних інновацій. Умовами ефективної реалізації інноваційних ДПП на основі кластерного підходу – є оптимізоване законодавче середовище для реалізації таких проектів, організована структура державного сектору, деталізація угоди та чітке визначення доходів партнерів, раціоналістична оцінка ризиків проекту

Наукова новизна полягає в теоретико-методологічному обґрунтуванні механізмів формування та реалізації державно-приватного партнерства в інноваційній сфері держави в сучасних умовах суспільного розвитку і виробленні практичних рекомендацій щодо його оптимізації в інноваційній сфері України. Зокрема дисертантом уперше розроблено заходи

реалізації державно-приватного партнерства для розвитку і здійснення інноваційних процесів з метою економічного зростання країни й досягнення конкурентних переваг на міжнародному ринку, серед яких: забезпечення взаємодії держави, бізнесу та науки при визначенні пріоритетів технологічного розвитку та наступних кроків у напрямі їх реалізації; створення належних умов та дієвого механізму стимулювання процесів технологічної модернізації за рахунок поліпшення інноваційної активності суб'єктів господарювання із застосуванням можливих заходів податкового, тарифного, митного, антимонопольного регулювання; сприяння підвищенню інвестиційної привабливості перспективних високотехнологічних виробництв; надання підтримки національним високотехнологічним підприємствам при виході їх на світові ринки та спрощення заходів контролю у зовнішньоекономічній діяльності таких підприємств; активізація міжнародного науково-технічного співробітництва; забезпечення державної підтримки модернізації секторів економіки, які мають довгострокові перспективи з використання різноманітних важелів впливу; вилучення із механізмів державного регулювання чинників, які знижують інноваційну активність бізнесу; удосконалення та поширення системи спільного фінансування приватних інноваційних проектів; підтримка інноваційних новоутворень (стартапів);

Автором побудовано цікаву схему впровадження механізмів реалізації моделей відкритих інновацій як оптимізаційно-перспективну форму розвитку державно-приватного партнерства в інноваційній сфері України, яка включає два блоки: організацію науково-дослідних та презентаційних заходів (забезпечення виробництва з принципово новою технологічною складовою, що характеризується більш високими споживчими характеристиками порівняно з наявними продуктами на ринку; впровадження прогресивних технологій у систему менеджменту інноваційної діяльності для отримання вищих показників продуктивності порівняно з існуючими підходами; впровадження інноваційних, аналітичних і техніко-економічних рішень,

спрямованих на вдосконалення продукції у відповідності зі світовими стандартами; залучення вітчизняних конкурентоспроможних компаній до створення гарантованої технологічної незалежності при розробці та створенні інноваційного оснащення) та очікувані результати (зниження собівартості виготовлення продукції; збільшення обсягів виробництва; підвищення якості продукції та гармонізація її зі світовими стандартами; зміцнення вітчизняного інноваційного потенціалу; максимізація показників розвитку економіки);.

Повнота викладення наукових положень, висновків і рекомендацій дисертації в опублікованих працях. . Наукові результати дисертаційного дослідження опубліковано у 13-и наукових працях, у тому числі, п'ять статей у фахових виданнях з державного управління, 1 публікація в іноземному фаховому виданні. Зокрема основні положення дисертаційного дослідження були презентовані та обговорені на міжнародних і всеукраїнських науково-практичних конференціях: V Всеукраїнська науково-практична конференція студентів та аспірантів «Організаційно-управлінські та психологічні аспекти сучасного ринку праці України» (м. Київ, 24 листопада 2016 року); VI Всеукраїнська науково-практична конференція студентів та аспірантів «Організаційно-управлінські та психологічні аспекти сучасного ринку праці України» (м. Київ, 2017 року); науково-практична конференція присвяченої 100-річчю державної служби України «Публічна служба в модерній державі» (м. Київ, 13 червня 2018 року); круглому столі «Роль держави та громадського сектору в соціальній адаптації переміщених осіб із зони агресії РФ та учасників АТО» (м. Київ, 17 жовтня 2018 року); VII Всеукраїнська науково-практична конференція студентів та аспірантів «Організаційно-управлінські та психологічні аспекти сучасного ринку праці України : тези доповідей» (м. Київ, 01 листопада 2018 року); Всеукраїнська науково-практична конференція «Форум прямої демократії» (м. Київ, 4 грудня 2018 року); науково-практична конференція «Трудова міграція в епоху глобалізації» (м. Київ, 12 грудня 2018 року).

Наукове та практичне значення роботи полягає у розробці теоретико-методологічних і практико-прикладних положень, оформлених у конкретні пропозиції, які можуть бути реалізованими і скласти основу концепції формування та реалізації державно-приватного партнерства в інноваційній сфері держави в сучасних умовах суспільного розвитку.

Окремі положення дисертаційного дослідження використовувались:

- Комунальним підприємством Київської міської державної адміністрації «Київський міський бізнес-центр» (довідка щодо впровадження від 10 вересня 2018 року);
- Київською обласною державною адміністрацією (довідка щодо впровадження від 17 вересня 2018 року);
- Фастівською районною радою Київської області (довідка щодо впровадження від 08 жовтня 2018 року);
- Національним агентством України з питань державної служби (довідка щодо впровадження від 05 листопада 2018 року);
- Державною службою зайнятості (Центральний апарат) (довідка щодо впровадження від 12 листопада 2018 року).

Розроблені теоретико-практичні положення, висновки та рекомендації можуть бути використані:

- у дослідженнях, програмах та проектах відповідних органів державної влади, діяльності науково-дослідних інститутів, навчальних закладів та структур підвищення кваліфікації щодо питань державно-приватного партнерства в інноваційній сфері в сучасних умовах суспільного розвитку.

Запропоновані теоретичні положення та практичні рекомендації можуть також бути основою для оптимізації механізмів державно-приватного партнерства в інноваційній сфері України на сучасному етапі суспільного розвитку.

Оцінка змісту дисертації, її завершеності та відповідності встановленим вимогам. Дисертаційну роботу подано за традиційною

схемою, викладено українською мовою на 220 сторінках, із них 196 сторінок основного тексту. Список використаних джерел налічує 224 найменування.

Зміст автореферату повністю відбиває основні положення дисертаційної роботи, а висунуті висновки і практичні рекомендації роботи цілком відповідають меті та завданням дослідження. Зауважень до оформлення автореферату та його змісту немає, він повністю відповідає вимогам МОН України.

Загалом дисертаційну роботу «Механізми реалізації державно-приватного партнерства в інноваційній сфері» та автореферат написано сучасною українською літературною мовою, їх тексти легко читаються і сприймаються.

Зауваження та дискусійні положення щодо змісту дисертації. Дисертаційне дослідження «Механізми реалізації державно-приватного партнерства в інноваційній сфері» виконано на високому науково-теоретичному рівні. Водночас, оскільки окремі його положення є дискусійними, що пов'язано з означенням дисертантом власної позиції окремих досліджуваних проблем, слід зробити певні уточнення, застереження та рекомендації з метою дальшого вдосконалення досліджуваної проблематики.

1. У підрозділі 1.3 «Сучасний стан державно-приватного партнерства в інноваційній сфері: методологія проблеми» автор зазначає, що сучасна конструкція державно-приватного партнерства в інноваційній сфері характеризує тотальну монополію держави на право розподілу кінцевого доходу від реалізації інноваційних проектів. Відгук, не зрозуміло, на основі яких даних наведено дану класифікацію (с. 62).

2. У підрозділі 3.1. «Інтеграція компетенцій держави та бізнесу як ефективний механізм розвитку інноваційної сфери України» автор зазначає, що найактивніші партнерські відносини державної і приватної сторони належать до реального економічного сектору. В той же час аналізування світових практичних знань дають змогу говорити про те, що відносні ролі

державно-приватних партнерств в інноваційних політичних сферах різних країн суттєво відрізняються, але відзначаються є тенденцією до підвищення впливів державно-приватних партнерств на інноваційну активність (с. 146). Автору варто було би навести приклади країн що досліджувались.

3. У підрозділі 3.1. *«Інтеграція компетенцій держави та бізнесу як ефективний механізм розвитку інноваційної сфери України»* вказується перешкода щодо розвитку ДПП, а саме обмеження, які містять зобов'язання, взяті Україною при вступі до Світової організації торгівлі. Вони стосуються дозволених розмірів субсидій і субвенцій на науково-дослідні роботи, що виконуються на попередній стадії. (с. 151). Відтак дисертанту варто було би більш ширше розкрити які саме обмеження містять зобов'язання, взяті Україною при вступі до Світової організації торгівлі та яким чином вони впливають на сучасний стан розвитку ДПП в Україні.

4. У підрозділі 3.3 *«Державно-приватне партнерство як оптимізаційний інструмент розвитку національної інноваційної системи України»* автор зазначає необхідність та пріоритетність застосування кластерного підходу у впровадженні інноваційних ДПП проектів обумовлено значними перевагами його застосування (с. 187). Однак, на нашу думку, дослідження було би більш повним, якщо автор також вивчила негативні сторони такого підходу

5. У підрозділі 3.1 *«Інтеграція компетенцій держави та бізнесу як ефективний механізм розвитку інноваційної сфери України»* Автором вказується, що державний партнер ініціює проекти національного значення (с. 142), однак на нашу думку це твердження є дискусійним, оскільки державний партнер може ініціювати регіональні проекти в рамках певної державної політики.

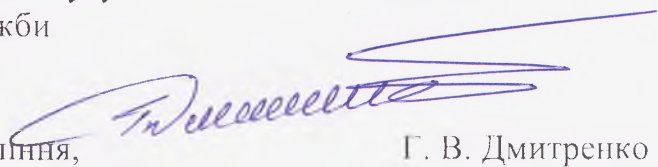
У той же час слід відзначити, що зазначені дискусійні положення дисертаційної роботи жодною мірою не знижують загальної наукової і практичної цінності дослідження і не впливають на позитивну оцінку дисертації В.М. Лісничої.

Висновок про відповідність дисертації вимогам Порядку присудження наукових ступенів. З огляду на актуальність, новизну, важливість одержаних автором наукових результатів, їх обґрунтованість і достовірність, а також практичну цінність сформульованих положень і висновків вважаємо, що дисертаційна робота В.М. Лісничої «Механізми реалізації державно-приватного партнерства в інноваційній сфері» є самостійним, оригінальним, завершеним науковим дослідженням, що має важливе значення для галузі науки «Державне управління».

У зв'язку з цим, можемо зробити висновок, що дисертаційна робота «Механізми реалізації державно-приватного партнерства в інноваційній сфері» відповідає вимогам пункту 11 Порядку присудження наукових ступенів, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 р. № 567, а її автор заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата наук з державного управління за спеціальністю 25.00.02 – механізми державного управління.

Офіційний опонент

професор кафедри публічного управління та адміністрування Інституту підготовки кадрів державної служби зайнятості України Міністерства соціальної політики України,
доктор наук з державного управління,
доцент

Г. В. Дмитренко

«21» березня 2019 р.

